

REDACTIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 28.

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 1/2 an 10 cor.
pe 1/4 an 5 cor.
pe o lună 2 cor.
N-ri de Duminecă pe an 4 cor.
Pentru România și străinătate pe an
40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

TRIBUNA

LA PUTNA!

Incălziți de dragostea de neam, îngrijiți de soarta poporului românesc, mândri de trecutul glorios al lui și rivnitori de-a pune și ei o pietricică la clădirea unui viitor mai luminat, acum trei-zeci de ani, câți-va studenți universitari români din Viena, puși și-au de gând și pusus-au pe muncă, pentru a ridica din adâncimea trecutului marea umbră a celui mai strălucit român, — pentru a fi acela oamenilor zilei și generațiilor viitoare din neamul nostru, icoană de închinat și isvor de însuflețire.

Ioan Slavici, Mihail Eminescu — «unu-ungurean, unu-moldovean»... — și alți tovarășii inimoși și luminați, întocmit-au și dus-au la bun sfârșit serbarea aniversării a patru sute de ani, de când Ștefan cel Mare și Sfânt, închinat-a Domnului la Putna locaș de mulțumire și închinăciune pentru biruința armelor române asupra liftel păgâne.

Și de însuflețire s-au cutremurat românii din patru unghiuri și au alergat din toate ținuturile, pentru a lua duh nou, duh reînviat, dela serbarea de închinare și inspirațiune a tuturor Românilor.

În cultul marilor străbuni dispar vremelnicele întocmiri și hotare, dispăre vrajba, dispăr slăbiciunile, se resimte în toate inimile adunate în jurul altarului unitatea, isvor de mângâiere și avânt, de luptă și răbdare...

Căci eroul dela Răsboieni, dela Baia și Dumbrava Roșie, luminatul stăpânitor a căruț spadă a întins moșia strămoșască și a tăiat drumul cutropirei creștinătății, citorul și așezătorul a 40 locașuri de închinat, stăpânitorul Moldovei, așezător de Vlădici românești din Ardeal, strălucitul «rege», pe care Roma papală și republica venețiană l-au cinstit cu numele de «spada creștinătății», ear prietenii și vecinii l-au amărit și împedecat în glorioasele sale isbânde, — oare nu este întruparea vredniciei, cucerniciei, îndelungei răbdări a celui mai românesc suflet ridicat?

De-aceea românii de pe întreg pământul lăsat de Tatăl cel ceresc locașomenirei, închinatu-s-au umbrei mărețe alui Ștefan cel Mare și Sfânt, căci întru dînsul, în cultul lui ne simțim un popor; și dela el pornim, în gând și suflet cu unitatea cultului strămoșilor, spre unitatea culturală.

Și cu strălucire s'a serbătorit, cu avânt juvenil aniversarea așezării mănăstirei Putna, locașul de vecnică odihnă a strălucitului Domn-Erou. Și de unde n'au fost români, să se închine, la pomelnicul gloriosului citor?

...Un steag trei-color, cu inscripția «Crișana», dăruit de femeile române și dus de B. M. Stănescu și Ilie Bozgan, s'a închinat mormântului sfânt, acum trei decenii...

Cine va reprezenta acum acest colț de țară al nostru?

Astăzi, când toți știm că soarele culturii românești dela București răsare; când știm că numai o cultură românească există;

când știm că de umbra mărețului strămoș din Putna s'au inspirat biruitorii propovăduitori ai unității noastre culturale; la patru sute de ani dela moartea aceluia, acărui figură se înalță din mormânt în aureola unei nesfârșite glorie și măririi, e o datorie, ca și «Crișana» să depună un vrednic prinos de recunoștință, pe mormântul lui Ștefan cel Mare.

Stările Năseudene.

III.

Fișpanul rezonază însă așa, că fiind aceste școale, după dînsul, în senzul punctului, amintit, puse sub control în spiritul școalelor comunale, școalele aceste elementare susținute din fonduri trebuesc *privite, ca școale de caracter comunal*, prin urmare sunt a se administra prin scaune școlare comunale, cari scaune școlare sunt a se constitui în senzul § 9 art. de lege 28 din 1876. Tot din această interpretare că școalele fondurilor sunt de caracter comunal, urmează — după rezonarea fișpanului — că și asupra lor sunt determinătoare îndrumările scaunelor școlare comunale și îndrumările date cu privire la ținerea ordinii în școalele elementare. Curioasă logică. Dar asta n'a fost intențiunea fondatorilor. Asta stă în contradicție cu întreg trecutul fondurilor! Acesta a putut să fie scopul fundațiunii dela început, să

Serbarea dela Putna.

(Amintiri).

De
Ioan Slavici.
(Urmare).

INCHEERE.

Reamintindu-mi azi, după trei-zeci-și doi de ani, preocupările noastre de atunci și dându-mi seamă despre faptele petrecute în urmă sunt cuprins de simțământul că rău am făcut de am stăruit, ca Eminescu să nu-și publice articolul.

Mulțimea a rămas, ce-i drept, și e și azi tot cum era atunci, parte târzie la minte, parte pornită spre răutate, și de rușinea, care am pățit-o noi, n'ar scăpa nici azi cei ce ar voi s-o îee prea repede înainte, dar ceea ce noi voiam s'a și făcut încetul cu încetul și deplina restabilire a unității în viața noastră culturală e numai cestiune de timp. Restabilirea se făcea și mai curând și mai bine, dacă, organizându-ne noi tinerimea de atunci ne-am fi deprins a lucra împreună și a ne mărgini la urmărirea scopului, pe care-l precizaserăm atât de bine în apelul adresat publicului, și organizarea s'ar fi făcut, dacă noi am fi fost atât de stăruitori ca Eminescu.

Constatarerăm un adevăr când am zis că ideea serbării nu dela noi a pornit și că Români vor ca cultura lor să fie națională și pretutindeni aceeași. Nu am fi fost încurajați și sprijiniți, dacă dorul de unitate culturală nu s'ar fi ivit în toate inimile; nicăieri însă dorul acesta nu se depuse pe față cu atâta energie și în o

formulare atât de rațională și de clară ca în «Junimea» dela Iași.

În toamna anului 1869, când am fost trimis pe neașteptate la Viena, eram lipsit de cunoștințe literare și nu știam, dacă sunt sau nu în lumea aceasta «Junimiști» și «Bărnuțieni», «Șaguniști» și «Barițieni».

Reposatul meu tată om cu slăbiciuni de cărturar, era, ce-i drept abonat la «Gazeta» și în urmă la «Albina», avea o mică bibliotecă și ținea să cetesc, ca să mă luminez. Am și citit, când eram mai mic, cu plăcere Alexandria, Isopia, cartea lui Leonat din Lombardia și alte cărți vechi, pe care ni-le aduceau goștinarii dela Sibiu. Când a venit însă rîndul la publicațiunile lui Papiu Ilarian, la ale lui Moise Bota, la «Mugurul» din Arad și la alte opere mai moderne, nu eram în stare să urmez lectura și ascultam de mama, care zicea că aceste sunt cărți păpistășești, care smintesc mintea celor ce le citesc. Cu mult mai frumoase erau poesiile lui Petöfy, ale lui Eötvös ori ale lui Vörösmarty, romanele lui Jókai ori novelele lui Kisfaludy. Am ajuns dar la universitate fără să fiu în stare a gusta produsele literare române, care-mi păreau afectate, lipsite de avânt și scrise în o limbă pocită.

Și tot cam astfel eram toți cei ce știam românește, dar nu ne făcuserăm studiile gimnasiale la Blaj, la Brașov, la Beiuș, la Năseud ori sub dăscălia lui Pumnul. Bună și frumoasă era pentru noi numai limba, pe care o învățaserăm fiecare în satul său: trebuia dar să ne simțim ademeniți de «Junimea», care stabilise principiul că limba cea bună viețuește în graiul

poporului și că unitatea culturală nu se poate restabili decât exprimând în limba aceasta adevărul, care e pretutindeni același.

Pe când dar Eminescu, care le știa toate și judeca în cunoștință de cauză, susținea noua direcțiune din convingere, noi ne orientam potrivit cu neputințele noastre.

În curînd s'au format la Sibiu, la Brașov, la Arad și la Năseud cercuri junimiste și erau și în Bucovina susțitorii al noui direcțiuni. Aveam la Sibiu «Telegraful Român» pe care-l redacta Nicolae Cristea, ear la Arad s'a înființat mai întâiu «Speranța», apoi «Biserica și Școala» sub redacțiunea Părintelui C. Gurban mai întâiu, apoi sub a d-lui Gerasim Serb și în cele din urmă a Părintelui V. Mangra, unul din cei mai zeloși propagatori.

În lața noastră se afla însă Blajul, care ținea la tradițiunile sale și avea multe legături în România.

Eminescu, care trecuse pela-Blaj, își dăduse seama că pentru Uniți susținerea direcțiuni date din Blaj e cestiune de conservare. Fruntașii bisericii greco-catolice voiau să aibă conducerea în viața noastră intelectuală și în cea politică, pentru-că numai astfel puteau să se susțină în mijlocul poporului român și să se întărească făcând proseliți. Din gândul acesta pornise lupta contra lui Șaguna, și cestiunea culturală se perdeea în dosul celei politice, care era complicată și ea cu cea religioasă.

(Va urma).

sustină școale de *caracter comunal*? În afacerea asta nu numai statutele actuale, ci trecutul fondurilor și mai ales voința fondatorilor, sunt factorii decisivi. Punctul acesta al statutelor nu e clar și tocmai de aceea nu pot servi numai statutele de directive ci și trecutul fondurilor. Și mai presus de toate nu se poate falsifica voința fondatorilor. La orice fundațiune, lucrul cel mai principal este voința, intențiunea fondatorilor. Până la 1879 fondurile au susținut școale comunale. Iar acum oare a cui drept este a decide, ca ce fel de școale să susțină fondurile, a reprezentanților fundațiunii ori a ministrului? Ministrul n'are numai drept de control pe temeiul dreptului de supremă inspecțiune. Dreptul de dispunere asupra fondurilor deja nu e a ministrului. Destul de mare e răul, că și *punctul de vedere juridic*, nu e destul de clar precizat în statute. Aci ministrul nu poate avea dreptul de a interpreta, pentru-că prin asta guvernul poate influența asupra de es. dreptului de stabilire a limbei ca susținător de școale și a altor drepturi, a fondurilor. Fundatorii numai atât puteau dori, ca școlile fundațiionale să se administreze conform organizației, sistemului școalelor comunale, cu condițiunea însă de sine de înțeles, că de dreptul de susținător de școale, nu se abdice. N-au putut voi să susțină astfel de școale în cari comunele poruncesc prin scaunele școlare alese de dînsese — pentru-că asta stă în contradicție cu trecutul istoric al fondurilor.

Dar dacă ministrul așa unilateral a schimbat *esențial*, îndrumarea referitoare la scaunele școlare comunale etc. are oare dreptul a octroa aceasta asupra fondurilor, *cu persoana juridică de susținătoare de școale*? Fundațiunea ca susținătoare de școale dispune de dreptul de liberă dispunere, e obligat să sufere, ca în școalele sale, guvernul să pună în aplicare dispoziții în contradicție cu îndrumarea de mai înainte (dar și cu legea) și în chipul acesta să influențeze asupra dreptului legal al fondurilor referitor la stabilirea limbei de administrație și a învățământului?

Toate acestea sunt de mare importanță pentru fondurile Năsăudene. Asta e pentru ele chestiune de viață. Dacă ministrul în mod volnic califică școalele elementare de școale comunale — unde am ajuns? Și mai ales dacă noul proiect de reformă al învățământului ar deveni lege, tristă soartă ar aștepta școalele fondurilor Năsăudene. Guvernul își vindică acolo influența nepermisă, împedecă chiverniseala năleaptă, își folosește înriurirea spre scopuri politice — cu un cuvânt sub titlul *controlului*, cu întreaga greutate a puterii sale să năpustește asupra fondurilor, împedecându-le activitatea. Scopul guvernului e a statifica cu ori-ce preț în ținutul Năsăudean și nu se sperie de nici un mijloc, propriu de a servi cauza maghiarizării. Eată de ce în fruntea acestui comitat se plasează cel mai veritabil tiran.

Ceea-ce însă e mai trist; bărbății conducători și azi, toate le fac în secret cu guvernul, așa că opiniunea publică română nimic nu știe despre soartea acestor școale. Lupte crâncene duc cu autoritățile politice, dar cu toate astea tac, și în chipul acesta firește îi doboară guvernul pe calea fișpanului său. Deși aceasta tactică e veche, e însă foarte rea tactică și ceea-ce e principal *fatală* tactică. Și an și anțerț au tăcut conducătorii, când guvernul le-a calificat școalele de școale comunale. Așa au făcut și când au primit statutele și au intrat în capcana lui Bánffy. Dînsii nici când n'au ape-

lat la opiniunea publică română, sfatul ei nici când nu l-au cerut, gravamentele nici când nu le-au deschis, au suferit în taină și lumea credea că sunt pe deplin mulțumiți cu administrația comitatensă. Cu un cuvânt s'au baricadat dinaintea publicității, pentru-că au crezut că instituțiunile acestea culturale, sunt numai ale lor și uitau, că ele sunt și ale poporului român.

Pe lângă o astfel de politică de struț poate comotisa domnul Ioan Ciocan din grația guvernelor, în scaunul catedrei universitare, deputăție, îi poate exopera baronul Bánffy și ordin, dar a adus rușine asupra acestor nobile instituțiuni culturale, n'a apărât potrivit demnității poporului român, interesele acestor instituțiuni. În instituțiunile acestea guvernele și fișpanii au băgat politica și corupția. Și a îndrepta eroarea aceasta, a schimba concepția morală, acum va fi greu.

D'aceea ne trebuie control constituțional în comitatul Bistrița-Năsăud. D'aceea trebuie ca partidul național român, să devie fapt, pentru-că e rușine și nemernicie, ca comitatul acesta, cu populațiune românească de 65—70%, care dispune de instituțiuni naționale servind misiune culturală, atât de importante, să trimită în parlament persoane atât de nule și să dea așa puține semne de viață. Conte Bethlen trebuie măturat dela locul acela, pentru-că e un om absolut lipsit de sentimentul dreptății. Românii trebuie să se unească cu Sașii în afacerea aceasta. Să nu ceară Românii mai mult, de cât un atare om în fruntea comitatului, care lasă în dezvoltare pacnică instituțiunile noastre culturale. Dar asta s'o ceară cu toată energia. Românii și Sașii ar trebui să se înțeleagă acolo, pentru-că sunt de o potrivă *avizați* unit la alții. Libertate și pace le trebuie și unora și altora. Fie unii față de alții echitabili și mai presus de toate liberali. Să nu creadă Sașii, că puterea oficială va fi tot pe partea lor. Dacă guvernul va ingenunchia pe Români, vine rëndul la dînsii. Dar dacă se vor uni, și unii și alții vor învinge.

N'ar trebui cruțată nici jertfa materială în interesul deșteptării poporului. Ar fi foarte cu minte lucru, pe temeiul organizației, a-i da fie-cărui alegător român gratuit foaie în mână, din care să se deștepte la conștiința drepturilor sale și să învețe în ce chip să le folosească. Ar fi destul la început dacă cel puțin Dumineca ar căpăta o foaie gratuit. Mai târziu s'ar trezi dragostea de cetit și ar abona el singur ziarul. În chipul acesta am răspândi și cultura, am servi și scopurile politice. N'am avea nevoie să facem agitație. Ar fi destul să publicăm din cuvânt în cuvânt vorbirile politicianilor maghiari din parlament, ar fi destul, ca alegătorii Români să-i i-a cu băta, când le vin să le calce pragul, cerșind voturi.

În comitatul Bistrița Năsăud partidul național român trebuie să se organizeze. Trebuie, pentru-că numai așa vom putea apăra interesele poporului român, dacă vom merge în parlament. *Cu cât mai mult se persecută organizarea, cu atât mai ales i-a trebuie îndeplinită!*

Prelat Sârb — păcătos. *Cetitorii noștri își vor aduce încă aminte de rolul mizerabil al episcopului sârb din Buda Lucian Bogdanovits, în ancheta învățământului. Și-a fost făcut curat neamul de ocară: a cerut el maghiarizarea școalelor de repetiție. Acum ne vine o veste și mai frumoasă despre cel mai tiner prelat al Sârbilor,*

episcopul Letic din Timișoara. Tiner precum se vede nu numai de ant, dar și de minte, episcopul Letic a avut nerușinarea de a se face patronul societății de maghiarizare DMKE. care drept scop urmărește maghiarizarea și a Sârbilor din sudul Ungariei. Și episcopul — patron. Pfu!

„Zastava” din Neoplanta atacă din acest prilej cu vehemență pe minorul episcop din Timișoara. Între altele cu drept cuvânt zice: „Multe tradări a fost silit să sufere poporul sârb, dar asta nici odată nu s'a întâmplat, ca un episcop al său, să întoarcă în acest chip ne mai pomenit, spatele poporului său. Poporul sârb va honora în mod corăspunzător tradarea aceasta.”

Perfidia lui Tisza.

— *Sedința dela 8 Iulie.* —

În sfârșit contele Tisza și-a arătat colții. Deputatul național Dr. A. Vlad, a spulberat colbul de fraze sunătoare, în care s'a înfășurat și iată-l, ni-l arată în deplina-l nuditate respingătoare.

Neputând să răspundă cu argumente la discursul lui Vlad, din care nici o iotă contele Tisza nu e în stare să combată, s'a pus să ne amenințe, zicând că cu toată asprimea urmări pe *sămănătorii de neghină* cum e Vlad și *Veszolovszky*, dar va băga bine de seamă, ca asprimea aceasta să nu se pară ca și îndreptată împotriva naționalităților. Bagă numai bine de seamă fățarnicule! Dar vor băga și Românii de seamă. Și înainte de toate vor începe lupta în contra D-Tale, dle ministru-președinte, care, vedem acum, ești dușmanul cel mai mare al poporului românesc. Pe poporul român nu-l vei putea deslipi de conducătorii săi și — bine a zis Vlad eri — nu vei mai putea pe nimeni amăgi. Una vom fi cu toții spre a spulbera liberalismul cu care ați îmbăt atâta vreme lumea, și sub care gemem azi, de am rămas abea cu sufletul în noi.

Nu ni-e frică de amenințări stupide: în lanțuri nu se pote fereca o idee și cu cât mai mare va fi persecuțiunea bărbăților noștri, cu atât mai ales se vor convinge Românii, că a sosit vremea de a se organiza politiceste, pentru a sfărâma lanțurile iobăgiei, în care vrea să ne arunce Tisza.

În sedința de ieri a parlamentului deputatul național Vlad a luat cuvântul, să respingă perfidia contelui Tisza, pe care a numit-o »amăgire«.

Aurel Vlad: Cere cuvântul în chestie personală. Domnul ministru președinte în vorbirea sa de ieri a zis, că unii deputați vreau să samene neghină între diferiții cetățeni nemaghiari ai patriei și a declarat, că va avea de grijă, ca domnii aceștia să fie de aci înainte și mai puțin îndestulți cu dînsul.

Strigăte în dreapta: Nu te-a numit pe D-Ta.

Aurel Vlad: Numai doi deputați naționaliști au vorbit. (Zgomot în dreapta).

Strigăte: Aici nu sunt deputați naționaliști, numai maghiari.

Aurel Vlad: Află de lipsă a protesta împotriva acuzei (Zgomot mare în dreapta) că dînsul ar sămăna neghină, mai ales, când cu date a dovedit, că ministrul președinte — cu toate că a declarat că nu va revida legea naționalităților — totuși prin proiectul lui Berzeviczy, îi scoate unele dispoziții din vigoare. A dovedit și aceea, că ministrul președinte, nu continuă politica de națio-

nalități în spiritul lui Deák, deși s'a provocat la acesta cu multă emfază. După toate acestea respinge acuză de sămănător de neghină și procedura ministrului n'o poate cvalifica de altceva, de cât de amăgire (Zgomot mare în dreapta).

Deschidere de abonament.

Cu 1 Iulie n. deschidem abonament nou la «Tribuna». Ținem de prisos a mai înzista asupra însemnătății organelor de publicitate. Și mai ales a accentua necesitatea întăririi acestor organe, în aceste vremuri de grele primejdii ce străbate poporul românesc.

Cetitorii noștri cunosc ținuta noastră politică; s'au convins de devotamentul muncii noastre.

Știu și aceea că «Tribuna» e luată acum la ținută. Este și demnitate națională la mijloc a n'o lăsa să se stângă în viforul cu care se luptă, luminând cărările neamului nostru. Sperăm că prigonirea ce s'a pornit împotriva noastră, va fi un îndemn mai mult, a grăbi în ajutorul ei.

Și fiindcă susținem regula introdusă la Anul nou, rugăm pe domnii abonați să binevoiască a-și renoi din vreme abonamentul, ca să nu li-se întrerupă trimiterea foil.

«Tribuna» costă:

Pe 1 an	20 Cor.
Pe 6 luni	10 »
Pe 3 luni	5 »
Pe 1 lună	2 »

Pentru România și străintate 40 franci.

Redacția și Administrația

„TRIBUNEI“

Serbarea Ștefan-cel-Mare.

Programa serbării în București și Borzești.

Iată programa oficială a serbării în București a aniversării de 400 ani dela moartea lui Ștefan-cel Mare;

1). Serbarea se va face în ziua de Vineri, 2 Iulie 1904 pe piața Victoriei și va începe la 8 ore dimineața precis.

2). Vor asista la serbare toți ofițerii din garnizoana București, câte un detașament din cele trei arme cu drapel și muzică, toți profesorii și institutorii din București, studenții universitari și elevii școalelor secundare și primare.

3). Programa serbării va fi cea următoare:

1. Imnul regal, cântat de muzicile militare.
2. Serviciul religios, făcut pe o estadă anume pentru pomenirea lui Ștefan Voivod, a părinților, soțiilor, fraților și copiilor săi, a căpitanilor oștilor sale, a boerilor sfetnicilor și oștenilor săi.

3. Imnul lui Ștefan-cel-Mare de dl I. Costescu, măestrul de muzică, executat de corul școalelor secundare și speciale din București.

4. Cuvântare ținută de un d-n student.

5. Cuvântare ținută de un d-n profesor.

6. Cuvântare ținută de dl ministru al cultelor și instrucțiunii publice.

7. Recitarea unei bucăți în versuri, de către un școlar.

8. „Deșteaptă-te Române“, cântat de corul „Carmen“ sub direcția d-lui G. Chiriac.

9. Imnul regal, executat de corul școalelor secundare și speciale.

10. Defilarea armatei primită de cel mai vechiu dintre ofițerii superiori de gradul cel mai mare.

11. Defilarea elevilor, condusă de maestri de gimnastică respectiv, în ordinea următoare: studenții universitari, liceul st. Sava, liceul Lazăr, liceul Matei Basarab, liceul Mihailu Viteazul, gimnaziul Cantemir, gimnaziul Șincai, seminarul central, școala normală a societății pentru învățarea poporului român, școala comercială de gradul II.

12. Defilarea cortegiului istoric, reprezentând intrarea în Suceava al lui Ștefan-cel-Mare, împreună cu Vlad Țepeș, urmași de boeri, căpitanii și oștenii lui Ștefan. Cortegiul va urma Calea Victoriei, bulevardul Elisabeta, splaiul Dimboviței și soseaua Cotroceni.

Serbările centenarului al 4-lea dela moartea lui Ștefan-cel-Mare se vor desfășura cu o solemnitate deosebită în comuna Borzești, satul natal al marelui Voievod.

D. Petricu, arhitectul șef al primăriei Capitalei, a fost însărcinat cu alcătuirea proiectelor pentru decorarea Borzeștilor.

D-sa s'a transportat Duminecă la Borzești, unde în înțelegere cu p. deputat Radu Porumbaru, președintele comitetului de organizare a serbărilor, a hotărât locurile unde se vor construi tribunele și celelalte decoruri.

Ast-fel, pe deal, în apropiere de istorica biserică din localitate se va construi un pavilion unde se va celebra serviciul divin.

Tot pe deal se va construi o tribună pentru 200 invitați, unde va lua loc și unul dintre d-nii ministri.

Jos, pe șes, se va construi o a doua tribună în fața căreia vor defila școlile din Bacău precum și un impozant cortej istoric, identic cu cel care se va forma în capitală.

Se vor da la prânz și seara 2 mese mari cari la care vor lua parte atât invitații cât și țărâniea.

Spre seară se va da o serbare școlară cu danțuri naționale, coruri și producțiuni de gimnastică.

Tot în aceea zi se va face într'un anumit pavilion distribuția de premii a elevilor liceului din Bacău.

Din străinătate.

Englezii în Tibet. După expirarea armistițiului ostilitățile au început de nou, întărindu-se Tibetanii cu șanțuri.

Casa de sus engleză. Casa de sus a adoptat în a doua cetire un proiect de lege, conform căruia mărfurile de argint străine, să fie provezute cu semne distincte.

Austro-Ungaria, Italia și Germania. Sub titlu „Budgetul militar Italia și politica externă a Italiei“, Fremdenblatt publică un articol al unui bărbat politic italian, în care se arată că demonstrațiile exagerate franco-șve care au însoțit călătoria la Roma a președintelui Loubet, au făcut loc acum unei judecăți mai reci. Chiar în primele zile ale desbaterilor asupra budgetului războiului, daodată toți oratorii din extrema stângă cari combătuseră până acum cu cea mai mare pasiune participarea Italiei în Tripla Alianță au devenit amici entusiaști ai acesteia. Minunea aceasta s'a săvârșit în urma recunoașterii, la care s'a ajuns imediat după plecarea lui Loubet din Roma, că noua prietenie a Italiei cu Franța ar putea să influențeze sinceritatea relațiilor Italiei față pe celelalte două mari Puteri ale Triplei Alianțe. Această pretenie ar izola Italia din nou din punct de vedere al politicii internaționale. Micșorarea însemnătății interne a Triplei Alianțe ar necesita necondiționat sporirea cheltuielilor militare. Pericolul acesta amenințator a

produs o reacțiune și printre deputații socialiști, republicani, radicali în favoarea acelei politici care acum a devenit politica tradițională a Italiei și are de bază Tripla Alianță.

Discuția budgetului militar a dovedit că dacă parlamentul nu voește noul cheltueli militar, Italia trebuie să țină mai mult ca ori-când la Tripla Alianță și întreg parlamentul a recunoscut în unanimitate valoarea Triplei Alianțe pentru Italia și îndeosebi relațiile amicale cu Austro-Ungaria, arătând ce primejdie e să se ducă față de Austro-Ungaria acea politică de întâmpături care a devenit celebră din timpul lui Prinetti. Inșă-și stânga extremă, al cărei irendentism era cunoscut, condamnă acum această politică.

Chestia bisericească a Aromânilor. După cum ni se anunță din Constantinopol, căli-va membri ai sinodului încep a lua poziție în chestia Bisericii Aromânilor și se pare că ar fi dispuși să admită o regulare a acestei afaceri. În cercurile bine informate domnește însă părerea că această opoziție nu țintește alt-ceva decât să demisioneze. Odată acest scop atins, glasurile ce par a se ridica în favoarea cercurilor Aromânilor ar amuți și cererile formulate de această naționalitate pe terenul bisericesc iarăși nu vor fi băgate în seamă de către sinod. Din partea României se continuă a se sprijini pretențiunile Aromânilor cu cel mai mare cumpăt și corectitudine; acestei atitudini este de a se atribui bunăvoința evidentă și un oare-care sprijin din partea Porții. Indreptățirea cererii sprijinite de guvernul român, de a se numi la Constantinopol un reprezentant laic pentru afacerile Aromânilor, s'a dovedit din nou prin incidentul petrecut la Constantinopol cu ocazia înmormântării unui Aromân. E posibil ca acest incident să aibă ca urmare crearea postului de reprezentant în chestiune. În ce privește protestul Grecilor în contra construirii unei biserici aromâne în Monastir, Aromânii răspund că deja acum cinci-sprezece ani Poarta a dat permisiunea pentru construirea unei biserici aromâne în Monastir, iar altele s'au zidit mai multe biserici, iar altele s'au îmbunătățit; astfel, de exemplu, în anul acesta construirea bisericii din Crușevo.

Războiul ruso-japonez.

Toate telegramele sosite de pe câmpul de război săptămâna trecută vesteau că din cauza anotimpului ploios operațiunile strategice ale ambelor armate au fost sistate. Ear vestile recente vorbesc despre lupte crunte continue, date între avangardele dușmane. Un raportor al unui ziar din Londra raportează cătră asta și despre o luptă mare, care și acum ar urma aproape 25 mile dela Liaoyang. Un ziar rus pretinde a ști despre o luptă de lângă Kayping. Raportorul ziarului rus mai remarcă și aceea, că Japonezii dispun de o armată considerabilă, dar nici prin minte nu-i trece din care parte vor avea Japonezii de cuget să îndrepte atacul.

Despre contra-torpilorul rus Hurakov vestește o telegramă, că Sâmbăta trecută s'a reintors la Port-Arthur, făcând calea dintre Inkau și Port-Arthur de două-ori. O telegramă sosită prin Tiencin vestește, că patru contra-torpilor japonezi de unăzi au făcut încercarea să intre în portul interior. Două vase însă au fost scufundate în urma focului bateriei de pe coastă, unul a fost grav avariat, ear al patrutea a scăpat cu fuga. Această veste din sorginte chineză pare a fi improbabilă, deoarece-ce nu se poate ști, cu ce scop au voit torpilorii să intre în portul interior. Când s'a putut ușor închipui primejdia care îi așteaptă, anume că la eșirea strîmtă pot fi ușor nimiciți de vasele de război ruse și de bateriile de pe coastă.

Păreră generală a lui Dragomirov.

„Național Zeitung“ scrie:

Prima perioadă a campaniei — scrie Dragomirov — a fost isprăvită de Japonezi și se poate vorbi de ea sincer. Trebuie observat că această campanie este originală în cel mai mare grad atât din punctul de vedere al împărțirii forțelor, cât și din acela al teatrului de război. De partea noastră o armată cu o linie scurtă dar întreruptă de mare. Teatrul de război pare a fi ales pentru exerciții, așa este de mic terenul pe care se dă posibilitatea diferitelor operațiuni militare pe apă și pe uscat. Pe o întindere de 220 verste dela răsărit la apus (între Inku și gura Ialului și de 280 verste dela nord la sud (între Liaoiang și Port-Arthur) și pe marea de alături s'au dat deja lupte navale, au fost bombardări și operațiuni de mine și în scurt timp vor avea loc operațiuni pe uscat probabil complicate, până la asedierea unei fortărețe inclusiv.

Primele isprăvi militare ale Japonezilor le voi lăsa la o parte și voi judeca operațiunile numai din punct de vedere tehnic militar. În privința aceasta aceasta trebuie să se recunoască cum-că Japonezii pricep milităria și se pricep în conducerea războiului. Ei nu se încercă de toate lucrurile și totdeauna știu precis ce voesc; odată ce și-au așezat o țintă, își concentrează atențiunea asupra ei. S'a observat mai de mult că Japonezii trebuind să debarce negreșit trupe, pe uscat, au trebuit să aleagă termenul băii Coreei; un alt drum n'aveau. Și așa s'a întâmplat. Dar drumul și ținta sunt lucruri diferite. În ce ordine aveau să facă Japonezii campania* 1) Ei trebuia să ne slăbească flota noastră, căci nu puteau să se gândească la o debarcare câtă vreme flota noastră era în stare să se lupte cu ea în largul mării. Și ast-fel după atacul pe neașteptate dela 27 Ianuarie începu un șir de bombardări a Port-Arthurului, un șir de încercări cerbicoase de a închide eșirea din port prin trimeri de vase cu materii inflamabile, spre a da foc celor din port și prin punere de mine. După scufundarea vaporului Petrupavlovsk, Japonezii se hotărâseră în sfârșit să debarce, după ce încercă încă odată să închidă portul în chipul arătat mai sus.

Acum putură să înceapă cu operațiunile de debarcare, cari aveau două obiective: Port-Arthurul și armata noastră din Liaoiang. Cu cel din urmă nu se puteau ocupa înainte de a se asigura de cel de al doilea, și ast-fel 2) a fost necesar să debarce în Coreea spre a executa o acoperire spre Liaoiang și 3) a debarca mai aproape de Port-Arthur și-a începe asediul.

După ce laudă planul de campanie al generalului japonez Kuroki, Dragomirov urmează ast-fel:

Se datorește și minunatei organizări a serviciului de spionaj, faptul că Kuroki este bine informat de mărimea forțelor noastre; dar aceasta nu e suficient. Forțe noi pot veni, se poate schimba poziția trupelor, însăși la începutul campaniei nu e cunoscut caracterul șefului suprem. . .

Ludovic Mocsáry despre vorbirea lui Tisza.

În numărul de alături alui „E-s“ Ludovic Mocsáry se ocupă mai pe larg cu vorbirea de demăi a contelui Tisza, în chestia naționalităților. Estragem din acest important articol următoarele:

„Chestiunea naționalităților, așa se vede, are rol însemnat în desbaterea bugetară și probabil se va desbate și mai înfocat la portofoliul cultelor. Merită mult, să ne ocupăm cu părerile ministrului president despre acest obiect“...

Tisza zice: „Întreaga noastră politică, întreaga noastră strictetă, întreaga noastră pășire nu trebuie îndreptată contra marelui masse de naționalități, ci contra elementelor agitatorice“. Această enunțaiune nu-i decât desavuarea politice de maghiarizare generală. Asta e un progres însemnat, căci această nălucă (maghiarizarea) îi duce pe respectivi la cele mai estravagante pretențiuni; dar cu această enunțaiune stă în contrast strigător proiectul învățământului popular.

Acest proiect e hotărât un pas agresiv chiar contra marilor masse ale naționalităților. În el

se cuprinde intențiunea, că voim să maghiarisăm totul. În el se cuprinde pasul agresiv, ca prin forțarea cunoștinței esacte a limbii maghiare învățământul în școlile populare să nu aibă nici un rezultat, să reducem la jumătate îmbogățirea spirituală, de care în genere se împărtășește poporul sărac în școlile populare, adică să împedecăm naționalitățile în nisuița lor pe deplin legitimă și laudabilă de a se ridica din starea lor desolată de necultură...

... Legea de naționalități este atât de perforată prin praxă și în parte prin legi mai noi, încât n'are decât valoare principală și istorică.

Însuși ministrul president s'a pus în contradicție strigătoare cu legea de naționalități, când zice, că „tot ce se face cu mijloacele statului, trebuie să se facă în interesul culturii maghiare“. Per quam regulam? Căci doar însuși zice, că statul maghiar trebuie să măsoare cu măsuri egale tuturor fiilor acestei patrii și deopotrivă trebuie să se îngrijească de cultivarea intereselor materiale și spirituale ale tuturor cetățenilor, ear § 17 al art. de lege XLIV din 1868 ordonă expressis verbis, că statul trebuie să se îngrijească a se ridica școlile mai superioare cu limba de propunere a naționalităților. E oare drepte, corăspunde oare „promisiunilor naționale solemne“ ale guvernelor și literel legii, ca din mijloacele statului, la cari contribuie și naționalitățile cu bănușii lor, să nu se dea nimic pentru promovarea intereselor spirituale ale lor? Ba au fost chiar casuri, când naționalitățile au fost împedecate, ca din bănușii lor proprii să-și ridice și susțină institute de cultură“.

Șovinistii de la anchetă și deputatul Victorisz au stat pe punctul de vedere al liberalilor din Viena dela 1848, cari ziceau, să voesc libertatea de presă pentru unii și censura pentru alții. Sper, că cu acest „Extrawurst“, cu această politică cu 2 măsuri nu va ace probă ministrul president.

În fine Mocsáry combate aserțiunea lui Tisza, că Ungaria numai în alianță cu Austria poate esista și susține părerea, că Ungaria trebuie să-și câștige independența și să se alizeze cu naționalitățile și cu statele mici din peninsula balcanică, adică cu Românii cu Sârbii, etc.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 9 Iulie 1904.

— **Dela Curtea împărătească.** Archiducele Leopold Salvator a sosit ieri la 1/8 din Bruck l. Leita la Viena.

— **Casul Giessen-Cluj.** Din Giessen se scrie, că guvernul de Hessen a interzis universității din Giessen să fie în contact cu universitatea din Cluj. Antecedentele sunt cunoscute: rectorul universității din Cluj a refuzat, lipsit de orî-ce sentiment de loialitate, bunăcuviință și calmitate, ce se recere dela un om erudit, primirea anuarului universității din Giessen fiind-că pe copertă era scris Klausenburg și nu Kolosvár, cum ar pretinde șovinismul exaltat al d-lui rector. Drept aceea în urma acestei purtări b-dărane și ofensatoare, universitatea din Giessen, care va sta la tot cazul la același nivel ca școala academică maghiară din Cluj, a întrerupt relațiunile de corespondență cu acest institut, unde totul este redus la un șovinism selbatic descreerat.

— **Incoronarea regelui Serbiei.** Incorporarea regelui sârbesc se va face în Septembrie. La actul încoronării este așteptat afară de principele Montenegroului Danilo, și principele bulgar și un prinț al casei de Savoia și se speră mai departe, că și Țarul își va trimite reprezentantul său.

— **Societatea istorică din București** a ales o delegațiune constând din d-nii Gr. Lahovari, Gr. G. Tocilescu, Iarca, general Brătianu, Ionescu-Gion, arhitectul Mincu, N. Petrașcu, Barbulescu și Niculescu, cari vor reprezenta societatea la serbarea dela Putna. După serbarea dela Putna delegațiunea va vizita Cernăușul și Suceava.

— **Nepotism în comitatul Aradului.** Suntem informați că protopretorul Borsos din Boroșineu, vrea cu orî-ce preț să forțeze în postul notarial vacant din Bârsa pe un cumnat al său, împotriva dorinței generale a locuitorilor. Atragem aten-

țiunea d-lui fișpan. Urban, asupra acestei volnicii, care poate avea și alte urmări.

— **Învățământul congregațional în Franția.** Senatul a adoptat cu 167 voturi contra 108 proiectul pentru învățământului congregațional în textul primit de cameră.

— **Incidental în camera Spaniei.** Ședința camerei a fost ieri întreruptă de un viu incident, provocat din partea ministrului president Maura, care a dorit extradarea deputatului Banon. Președintele camerei Romero a declarat, că în fața întregii cameri se opune cererii lui Maura, de ore-ce Banon este o individualitate respectabilă. În urma acestui incident președintele ridică ședința între protestele continue ale majorității.

— **Perchisiște domiciliară.** Tolstoi se poate mândri cu drept cuvânt, că este unicul în vastul imperiu al țarului, care se bucură de privilegiu și unele drepturi speciale, pe care alți muritori nu le au în Sfânta Rusie. De asta poate este mai mândru, decât de gloria sa, pentru-că el este singurul, care cu toată atitudinea sa fățișă și ostilă guvernului și despotismului este liber. Dar bine știe guvernul, că cu mult mai periculoasă este persecutarea lui Tolstoi, de cât dacă este în libertate, lăsându-l să lupte contra tirăniei lor. Acum însă așa se vede, că totuși vor păși mai energic contra bătrânului filosof. Este anume știut, că Tolstoi a adresat un apel în Times către soldații ruși, în care se cuprind celebrele cuvinte: „Opriți-Ve!“ Atacurile contelui Tolstoi împotriva țarului, a guvernului și a bisericel au fost tipărite în mai multe 100 mii de exemplare și distribuite în Rusia. Nainte de ce Tolstoi ar fi publicat apelul în Times, l-a comunicat în extras și comitetului revoluționar. Acest extras a fost tipărit și împărțit în Rusia, apelul a făcut cea mai profundă impresie asupra poporului. Negreșit că după părerea celor dela putere bătrânul iubitor de oameni a comis o „crimă“, dar guvernul nu știe ce măsuri să i-a contra lui. Ministru l'elève pretinde, că guvernul să procedă și contra lui, cum procede contra tuturor dușmanilor statului, ceilalți ministri însă consideră de mai periculoasă deținerea lui Tolstoi, decât dacă rămâne și pe mai departe în deplina sa libertate. Țarul va avea deci să decidă. De altcum se menține faimă, că la domiciliul eremitului dela Iasmain Poliana, se va face perchisiște.

— **Incendii.** Un foc a nimicit un elevator de cereale, și două magazine de mărfuri a trenurilor Boston și Maine. Paguba se urcă la un milion dolari. Un vapor al liniei Austrian Allau a luat în dos foc, și în starea asta a fost scos la uscat. Părțile de sus ale vaporului au fost deteriorate. Câți-va oameni ai echipamentului au sărit de frică în mare, unde s'au înecat.

— „Daily Chronicle“ vestește din Halifax cu datul de ieri: De mai multe zile pustiește în pădurile dela Sidney de pe insula Capre Breton un incendiu, care azi a ajuns până la marginea orașului, și favorizat de un vânt a trecut și asupra unei părți a orașului.

— **Aventură neplăcută.** Dl Dr. Vasile Meruș, profesor la gimnaziul din Năsăud, a pățit o aventură neplăcută cu o bandă de țigane corturărițe. Dumineca trecută a făcut adică o excursiune cu bicicleta în comuna învecinată Cepa. La marginea satului, i-au ieșit de odată în cale o droaie de țigane, înarmate cu sape, lopate și l-au silit să se oprească. L-au despoiat apoi de patruzeci coroane bani gata, de ceasornic și alte lucruri de preț. Din bani i-au restituit însă generos 10 cor., ca să aibă de drum, nu l-au lăsat însă, să plece, până ce n'a jurat, că nu va spune nimic. Dl Meruș a trebuit să jure, ca să scape din situația neplăcută. Ajungând în Năsăud, a făcut arătare la geandarmeria, care caută acum după bandite.

— **Călătoria de nord a împăratului Wilhelm.** Din Swinemünde se raportează: Împăratul Wilhelm azi dimineața a început călătoria sa spre Nord pe yachtul Hohenzollern, îns țin de torpilorul Schleipner și de încrușișătorul Hamburg.

— **Dramă sângeroasă familiară** s'a întâmplat zilele trecute în Murani, comitatul Timișorii. Încă în primăvară economul Tit Vuscu, și-a prins nevasta la o întâlnire discretă cu făcăul Giura Iovan și i-a bătut bine pe amândoi. Giura Iovan a împresuat pe Tit pentru bătaie și bărbatul

înșelat a și fost pedepsit la 20 zile închisoare. Alaltăieri a scăpat din temniță și cam spre miezul nopții a ajuns acasă. În odăa a aflat iar laolaltă pe ibovnicul și asta l-a scos așa de mult din fire, încât a luat securea și cincii lovituri grozave l-a dat flăcăului, care a murit pe loc. Femea a putut scăpa cu fuga. Ucigașul s'a prezentat singur la judecătoria.

— **Excursiune de studiu.** Studentul agronom, din București, sub conducerea D-lui Dr. N. I. Filip, directorul școlii superioare de agricultură, P. Lupa și C. Sandu profesori, au vizitat ieri 8 Iulie Aradul și cu trenul de 5 ore au plecat a vizita domeniul dela Mezöhegyes.

— **Eroi vasului General Slocum.** Din Berlin se vestesc următoarele: Lui „Berliner Tageblatt“ i-se telegrafează din New-York, că consulul german de acolo la ordinul împăratului Wilhelm a aflat numărul acolora, cari cu dispreț de moarte se luptau pentru a scăpa viața celor naufragiați. În New-York se vorbește, că împăratul german a destinat mari premii pe seama acestor salvatori eroi.

— **Cununie.** Eugenia G. Popp, Petru M. Opincar își anunță celebrarea cununiei lor religioase, care se va săvârși Duminecă 4/17 Iulie a. c. la orele 6 p. m. în biserica nouă gr.-ort. din Sebeșul săsesc.

Felicitările noastre!

— **Lumină electrică în Radna-Lipova.** Firma Siemens-Schuckert a prezentat un ofert primăriilor comunelor Lipova și Radna, pentru introducerea luminii electrice. Comuna Lipova a emis o comisiune pentru a studia ofertul. Comisiunea ia acum poziție hotărâtă împotriva ofertului și anume pentru motivul că întreprinderea este bazată pe o operațiune financiară, care ar obliga comuna la plățile unei rate anuale de 10,800 Cor. 50 ani de-a rândul, fără privire la eventualitatea că contractul legat cu firma, pe durata acestui lung șir de ani, rămâne în vigoare, ori nu.

— **Bani falși în geamantan.** La stațiunea căii ferate din Orșova, precum se depeșează, un geamantan a ajuns la reviziunea de bagage, care s'a aflat plin cu bani falși. Alaltăieri adevă un tânăr a sosit cu trenul accelerat al României în gara dela graniță, unde s'a urcat pe acceleratul către Budapesta. Când a sosit trenul în gară, revizorii au examinat pe rând bagagele în tren. Într'un compartiment de clasa II-a au dat de un geamantan, căruia nu i-s'a găsit stăpânul. Revizorii au început pe urmă să caute pe tânărul, care, după spusele celorlalți voiajori, era proprietarul geamantanului, dar nicăieri nu l-au aflat. Într'astea un călăuz observase că ușa vagonului în care a călătorit tânărul și pe care o închiseră era deschisă. A intrat bănuială la mijloc, revizorii desfăcură geamantanul și spre marea lor surprindere l-au aflat plin cu bani falși. Au găsit în cantitate mare piese de 10 și 20 Cor. aur falsificate foarte isteț, a fost însă și hârtie bucăți de 10, 20 cor. și 100 bucăți de argint cincii coroane. Descoperirea a produs mare senzație pentru-că abea câte-va zile mai înainte fusese înștiințată poliția, că în timpul din urmă se importează foarte mulți bani falși din România. În data s'a și pornit goana după tânărul dispărut. Geandarmia a fost înștiințată pretutindenea pentru-că fugarul numai în Ungaria, s'a putut ascunde.

— **Moartea ucigașului.** În comuna Musteșd, (comit. Aradului) zilele trecute s'a întâmplat un omor misterios. Jertfa omorului a căzut un om, care înainte cu ani și el singur a omorât, dar' păcatul și l'a ispășit aici pe pământ, într'o robie grea de 8 ani de zile. Scăpând din robie s'a reîntors în satul său, ear' la coarnele plugului. Ar fi și putut trăi în pace, până ar fi mai avut zile, dar' naturelul s'elbatic nu l'a lăsat în pace. Pe ucigaș l'a ajuns soarta: l'a ucis un alt ucigaș. Autoritățile au pornit cercetare și alaltăieri s'a și făcut autopsia cadavrului. Bănuiala cade pe un flăcău, cu care de mulți ani a trăit ucisul în dușmănie. Se crede însă, că e și vre-o femeie la mijloc.

— † **Mircea Beșan.** Cu adânci regret vestim moartea tinerului și vrednicului preot din Sân-Miclăușul-mic Mircea Beșan, întâmplată ieri după-amiază după scurte suferințe. Decedatul lasă în profund doliu, neconsolabilă-i soție, trei orfani, un tată crud lovit, dl Iosif Bejan preot în Giula, frați, surori, cumnați și numeroase rudeni. Moartea aceasta prematură a pus capăt la multe și juste speranțe, câte se puteau lega de acest harnic tânăr. Trimitem condolențe sincere celor nemângâiați.

— **Din oficer — călugăr.** Se anunță din Roma: „Giornale d'Italia“ anunță că zilele trecute Papa a primit pe un oficer austro-ugar, asupra căruia Prea sfântul Părinte a exercitat o așa influință, încât s'a decis, să-și schimbe centurionul dela brâu, cu cingătoarea de monach și din cazarmă să între în schit.

— **Ucigași în haine femești.** În hotarul comunei Teregova, pe cum ni-se anunță din Timișoara, alaltă-ieri seara doi tâlhari, cari de mai multe zile petrec pe drumuri îmbrăcați în haine femești, au atacat pe economistul Lazar Brinzei din Corneareva, care cu 600 cor. bani gata mergea din târg, spre casă. Brinzei s'a apărat, dar tâlharii l'au tocat cu ciomege în cap, l-au omorât și până și de haine l-au despoiat. Gendarmeria e pe urma bandiților.

— **Pungaș la vârsta de 10 ani.** Abea zece primăveri a ajuns Kovács Csillag Ferencz fiul unui muzicant din Székesfehérvár, dar deja îl pomenesc zățele ca pe o mlădiță de mare speranță. Alaltăieri seara a produs mare senzație o pungășie temerară întâmplată într'un parc foarte frecventat. Băiatul Kovács Csillag Ferencz i-a rupt dela gât lanțul de aur a domnișoarei Zimánky Teréz. Fata a strigat după ajutor, dar hoțul s'a pierdut printre mulțime. Abea târziu a fost prins și s'a aflat lanțul la dînsul. La poliție a zis, că mamă-sa l'a învățat să fure.

— **Fiul lui Leo Tolstoi.** Paradoxală întâmplare, că în aceaș vreme când celebrul scriitor Leo Tolstoi cu un curaj uimitor vestește ororile războiului din estul orient, în familia sa se află și de aceia cari iau parte ca voluntari la războiu. Așa se anunță acum din Moscova, că un fiu al lui Tolstoi, s'a anunțat benevol la un regiment, care pleacă zilele acestea pe teatrul războiului. Tolstoi, n'a putut împedea hotărîrea fiului său, dar speră ca cea-ce n'a putut ajunge cu-vintele sale înțelepte, va ajunge oroarea războiului, se poate însă că prea târziu!

— **Înțelegere cordială.** Spre întărirea „înțelegerii cordiale“ stabilită între marile surori latine Franța și Italia, regele Italiei a trimis regimentului 3 de zuavi portretul lui Victor Emanuel II. pe câmpul de bătăie dela Solferino. Se știe că acolo, în 1859, zuavii acestui regiment, martori la actele de bravură ale marelui rege, l-au numit caporal al lor.

— **Cultul oamenilor mari.** După serbările date pentru aniversarea morții marelui scriitor George Sand, s'au dat la Paris, la Cercle Saint James, alte serbări și pentru apoteozarea lui Alfred de Musset. Cântece, danțuri, declamațiuni pe texte din scrierile sale și în cercul figurilor create de poet, au format programul serbării.

— **Catastrofa din insulele Hebride.** În apropierea insulelor Hebride s'a întâmplat o groznică catastrofă.

Vaporul danez „Norge“ care transporta peste 700 de emigranți s'a ciocnit de niște stânci, și s'a despicat, scufundându-se.

Numărul celor înecați de odată cu vaporul „Notge“ es e 637.

Una dintre șalupele pline de naufragiați a rătăcit șase zile și șase nopți pe mare.

Marinarii de pe vaporul „Norge“ s'au purtat eroicește. După ce au coborât în șalupe mulți copii și multe femei, au încercat brațele pe piept și s'au lăsat să se inee.

Căpitanul vaporului, anume Gondell, a scăpat înotând până la șalupa de salvare. Scăparea căpitanului a fost miraculoasă. Dînsul se scufundase de odată cu vaporul, după ce strînse mâna inginerului pe bord, zicându-i adio! Picioarele îi erau prinse între scândurile punții, care se despicase. A isbutit să se libereze și să se urce la suprafață d'împreună cu inginerul.

Căpitanul Gondell a avut deja trei catastrofe cu vase comandate de el și în totdeauna ele s'au întâmplat la 28 ale lunii Iunie st. n.

Căpitanul declară că stîncile de cari s'a isbit vaporul era cu câte-va degete sub suprafața apei, așa că n'a putut să le vadă.

— **Alegerea de președinte al Statelor unite.** Din St.-Louis se vestește, că în cuvântul democratic s'a decis cu 57 voturi contra 5 spriginirea candidaturii lui Parker contra candidaturii lui Roosevelt.

— **Noul președinte din Columbia.** Conform unei informațiuni din Bogota a agenției Wolf generalul Reyes a fost ales președinte al republicii Columbia în locul lui Castro.

— **Serbare națională sângeroasă.** Din New-York se telegrafează, că sărbătoarea națională dela 4 Iulie până acuma numără printre jertfele sale 14 morți și 483 răniți. Anul trecut numărul jertfelor a fost de 4449.

— **Finlandezii și Rușii.** Agentura Ritzan din Copenhaaga vestește din Helsingfors: Lună dimineața generalul Schaumann fost senator, profesorul universitar Dr. Ernestin Esplander și Teodor Honeu, funcționarul de bancă Alvhan și bibliotecarul Gommerus: au fost duși sub escortă militară la Petersburg, unde vor fi interogați. — Se mai anunță din Petersburg, că baronul Wrede, profesorul dreptului roman și dreptului privat unul dintre cei mai distinși juriști ai Finlandei, a fost și dînsul citat la Petersburg.

— **Contesa Montignoso.** Din Berlin se scrie: Aici s'a răspândit vestea, că fetița contesei Montignoso ar fi sosit aici la părintele ei, prințul de coroană saxon. Faima aceasta a provenit din împregiurarea, că tabloul micel principese a fost prima-dată expus la un institut de artă din Drezda. În legătură cu asta se menține vestea, că prințul de coroană saxon va veni în curînd la Tatra unde se va întâlni cu contesa Montignoso.

— **Teatru roman în Cartagina.** D. Gaukler, directorul anticității și artelor din Tunis, anunță Academiei de Belle Arte din Paris că a descoperit în Cartagina teatrul roman care există întreg îngropat 8 metri în pământ și pe care l'a scos el la iveală prin săpăturile începute în 1901.

O tăietură deschisă în axa monumentului face pe d. Glauckler sa recunoască că edificiul avea 4 galerii concentrice asupra puse și legate prin scări boltite la care se intra pe sub un portic cu colonade.

— **Concurs de pianisti.** Marele compozitor și pianist Rubinstein a fondat un concurs pentru pianisti, care se ține la 20—25 de ani pe rând în diferite Capitale din Europa.

Acest concurs se va ține anul viitor la Paris.

Câștigătorul concursului va primi 5000 fr. ca premiu.

— **Adresele scrisorilor la Japonezi.** Japonezii scriu cu totul altfel adresele scrisorilor ca noi.

Scriu mai întâi țara, apoi provincia, orașul, strada și numărul și la urmă numele persoanei.

Acest mod de a scrie adresele e mult mai logic ca al nostru.

— **Facultate de comerț.** La Universitatea din Manchester se va crea o facultate de comerț, al căreia elevi ca și studenții în drept sau în medicină, vor obține diplome.

Programul studiilor e astfel compus economie politică, analiza mișcării industriale, geografia comercială, drept comercial, drept internațional.

Cursuri speciale vor fi făcute asupra organizației administrative și gestiunea financiară a diferitelor state din Europa.

— Fanfara din Bratei a sosit la Arad și va concerta câte-va seri de-a rândul la hotelul „Vas” din Arad.

Publicul românesc, iubitor de doine naționale, va grăbi de sigur să asculte instrumentele, manuate de Brateienii cu dibăcie de artiști și din cari doinele tresar mai puternic, mai răsunător.

— Ne mai văzut! In Arad Sabadseg-tér. 4. Fata fără mână Lupu Parascheva născută în Noerichiu, comitatul Sibiiu, care toate lucrurile le face cu picioarele; a efectuat la expoziția din Paris un covor de masă cusut cu aur, coase, împletește, scrie tae cu foarfecele, bea, mănâncă cu picioarele. Are 2 diplome din partea M. S. Regelui României. Se poate vedea azi și mâne dela 9 ore dim. până la 10 ore seara. Intrarea de persoană 10 cruceri.

Telegramele zilei.

Un consiliu de ministri francezi Paris. In consiliul de ministri ținut la Elizeu sub președinția lui Loubet, ministrul afacerilor străine d. Delcassé, a comunicat scrisoarea ambasadorului Statei-or-Unite, generalul Potter, prin care îi face cunoscut că a fost însărcinat de dl Hay, secretarul de stat la afacerile străine, american, de a exprima mulțumirile d-lui Roosevelt pentru bine-voitorul și eficacele concurs al guvernului francez în afacerile liberărei supusului american Perdicas și a ginerului său Varley.

D. Delcassé a confirmat totdeodată că președintele republicii Haiti a primit în audiență oficială pe reprezentanții Francei și a Germaniei și le-a exprimat în mod public părerea sa de rău și scuze pentru agresiunea a căror victime au fost din partea soldaților haitieni.

Felurimi.

Un monstru marin. — Searpele de mare a eșit iarăși la suprafață. Este vorba de un ofidian real, în carne și în oase, de care d. Girard a vorbit în ședința din urmă a Academiei de științe din Paris.

In baia Along, la Tonkin, monstrul a fost văzut iarăși la 25 Februarie trecut D. locotenent de vas L'Eost, comandantul vaporului Décidé, raportează că în ziua aceea oamenii echipajului semnalară, la oare-care distanță, ceva plutitor pe care mai întâi îl luară drept o broască țestoasă enormă și pe care îl văzu pe urmă mișcându-se pe suprafața apei sub forma unei șearpe gigantice. Animalul se cufundă și eșă iarăși la suprafață mai de multe ori, trecând chiar pe sub vas, dela tribord la babord; apoi când ofiterii, treziți din uimirea lor, se pregăteau să-l fotografieze, dispărură definitiv.

Avură totuși timpul să-și dea seama că era lung de vr'o 30 de metri pe 4—5 metri de diametru, că pielea îi era neagră presărată de pete galbene, că îi era capul cenușiu și acoperit de solzi, asemuindu-se cu capul unei broaște țestoase.

Ondula orizontal și vertical și părea a se mișca cu o viteză de aproape 8 noduri.

Observațiile acestea sunt cu atât mai interesante cu cât concordează absolut cu cele făcute tot în aceleași locuri în 1898 de căpitanul Lagressille, comandantul vaporului l'Avalanche.

In fine d. Edmond Perier, directorul muzeului de istorie naturală, adaugă la aceste mărturisiri și afirmațiunea amiralului La Bedoyère, care în epoca când comanda cuirasatul Bayard, a văzut, tot în apropiere de baia Along, o pârche de aceste animale.

Ofiterul său de ordonanță chiar a putut să le fotografieze. S'a pretins atunci că monstrul în chestie aveau labe. Această ultimă observație ar lăsa să se presupue, după părerea d-lui Ed. Perier, că ar fi niște sorieni gigantici, ultimii descendenți ai ihtiosaurilor antideluvieni.

Pentru a fi definitiv lămurit în această privință ar trebui să se poată prinde unul din acești monștri, dar operația va fi cu atât mai anevoe cu cât nu se arată de cât foarte rar și într'o baie plină de virfuri de stânci, în care vânătoarea lor poate prezenta serioase primejdii.

ECONOMIE.

Restanța enormă de dare.

Arad, 9 Iulie

Ministrul de finanțe a prezentat dietei raport despre restanțele colosale de contribuție. Din 63 comitate sunt 35 cu restanțe enorme. In 33 comitate sunt 1957 comune, în cari restanțele sunt de peste 2 ori mai mari decât contribuția anuală fixată. Intre restanțierii sunt 88.800 contribuabili mici. Aceștia ar avea să plătească pe an 828.000 coroane contribuție, dar de fapt trebuie să mai plătească 6.333.636 cor., căci atâta e restanța contribuției lor pe timpul trecut. Ministrul de finanțe zice, că restanțele enorme provin din 3 cauze: 1. In multe comune e miserabilă administrația comunală. 2. Sistemul de contribuție, e nepotrivit, mai ales la darea de venit clasa II. 3. In foarte multe casuri nu se știe sigur cine sunt adevărații proprietari. S'a constatat în multe casuri, că darea directă n'a fost impusă adevăratului proprietar, ci antecesorului său sărăcit, emigrat sau mort și astfel darea nu s'a putut încasa. De sigur că restanțele enorme nu se mai pot toate încasa. Dacă statul ar încasa cu forța toate restanțele, o mulțime de familii ar ajunge la săpă de lemn sau ar lua lumea în cap, ceea-ce ar fi paguba enormă pentru stat. Statul trebuie să vină în ajutorul populației și anume mai târziu are să constate legalitatea restanțelor și apoi dela contribuabilii, cari se ocupă cu agricultura, să încaseze numai atâta restanță de dare, cât pot ei plăti fără să ajungă la săpă de lemn.

BURSA.

Cursul pieței din Timișoara.

— 9 Iulie 1904 n.

Grâu 75 klg.	—	—	—	7.65—7.70
" 76 "	—	—	—	7.75—7.80
" 77 "	—	—	—	7.85—7.90
" 78 "	—	—	—	7.85—7.90
Secară	—	—	—	5.60—5.70
Orz	—	—	—	5.40—5.50
Ovės	—	—	—	5.10—5.20
Porumb	—	—	—	5.15—5.20
Rapița	—	—	—	8.90—9.90

MONETE.

Aur, magh. ori austriac, bătut . . .	11.35	11.43
" " " " rotund . . .	11.27	11.33
" " " " piesă de 8 fl.	19.01	19.06
" " " " piese de 20 franci	19.01	19.06
" " " " piese de 20 marce	23.44	23.54
" " " " lire turc. —	—	—

Nota de bancă germană (100 ma.)	117.30	117.60
" " " franceză (100 fr.)	95.05	95.35
" " " italiană (100 lir.)	95.02	95.32

Ruble de hârtie piese	2.53	2.54
Notă de bancă românească (100 lei)	94.30	95.08
" " " sârbească (100 den. de argint)	92.25	93.25

84. — Los Pálffy	160.—	170.—
96. — Los al imprum. serb. per. 100 fl. 2% inter. 13 Ian. 1902	90.—	95.—
98. — Los al impr. serb. per. cu stampilă austr. 13 Ian. 1902	94.8—	3

Licitațiune minuendă.

In sensul decisului Venerabilului Consistor diecesan arădan rom. gr.-or din 11/24 Iunie 1904 Nr. 3320, se escrie concurs de licitațiune minuendă pentru renovarea Sf. Bisericii rom. gr.-or din Curtici, carea se va ținea în 27 Iunie a. c. st. v. după amiază la 2 ore în localitatea școlii din loc.

Prețul de esclamare e 2170 coroane. Licitanții sunt obligați a depune vadiul de 10% în bani gata.

Reflectanții nu pot pretinde sub nici un titlu diurne ori viatic.

Toate actele referitoare la aceasta afacere sunt espuse în cancelaria oficiului parochial local.

Curtici la 21 Iunie st. v. 1904.

Grigorie Mladin.

conducătorul oficiului parochial rom. gr.-or

286 2—1

INSERTIUNI și RECLAME.

Dr. Cornel Iancu

advocat

și-a deschis cancelarie advocațională în Arad, Jozsef főherceg-ut Nr. 16. 282

Prăvălia de fer și deosebite instrumente

a

Fraților Berta

(Berta-Testvérek).

Arad, Andrássy-tér 3.

Telefon 386.

Telefon 386.

Deposit bogat în fer și mărfuri de metal, în diferite instrumente, în ferărit pentru mobile și edificii, cuptoare de fer de Nadrág și Meiding de primul rang. Mașine (sparmert) pentru bucătăria de Olanda elegante, specialități pentru economia de casă, dulapuri pentru ghiță.

Arme Jerlah și Piper, puște pentru vânători. Monopol de vânzare a coaselor de oțel Barabás Béla și a pompelor de stropit contra peronosporiei pe lângă o garanță de 10 ani. Instrumente de vierit etc.

Foarfece engleze Solingene veritabile, peneluri și briciuri.

Deposit exclusiv «AHOI».

Pe seama ținuturilor sud-ungare e unicul deposit al lustrului de argint: VENUS pentru cuptoare.

Comandele din provincie se efectuează pentru prețurile ieftine de zi. Nr. 221—50

— 4 pârche de ghețe pentru 5 coroane. In urma cumpărării de ghețe în cantitate enormă se vând pentru acest preț, ridicul: 1 pârche de ghețe pentru domni și una pârche pentru dame, negre ori galbene, piele tare, șnuruite cu tălpi tari, facon nou, mai departe 1 pârche de ghețe pentru domni și 1 pârche pentru dame, confecționate foarte elegant, sunt foarte plăcute și ușoare; toate aceste patru pârche la oaltă costă numai 5 coroane. La comanda, este destul dacă se indică mărimea piciorului. Casa de exportul ghetelor a lui A. Liban Krakau, Cracovia Nr. 60. Schimbul este admis, chiar banii se returnează la casă că marfa comandată nu convine, astfel ori-ce risc este eschis cu desăvârșire.

BANII

Pe lângă modurile de plată de mai jos, prin intervenția biroului nostru se pot câștiga împrumuturi ipotecare replateabile în anuități, pe posesiuni fonciare, case în orașe, mai departe credit personal preșterilor, ofițerilor, funcționarilor de stat și particulari, comandanților, industriașilor și pensionaților pe lângă replățire în 5-20 ani, cu garanți ori fără garanți, în cel mai scurt timp și pe lângă cea mai perfectă discrețiune. Remunerația noastră modestă numai după ajungerea scopului, decursiv va fi plătită. Documentele necesare cancelaria noastră le câștigă pe propriile ei spese, cât și pe cele ale clienților.

A) Favorurile estra ordinare mai noi a împrumuturilor câștigate prin intervenția noastră:

1. Informațiunile sunt ieftine. 271
2. Detrageri puține.
3. Depurările să desoriu anual din datorie și interesele vin socotite numai după sumele reduse și interesele și capitalul se poate depura laolaltă.
4. După întărire motivată de plățire, amendă nu se plătește.
5. La dorință după rate vine incassatorul acasă, ori se pot plăti prin cheque postal nefrancat.

B) Favorurile extraordinare a împrumuturilor noastre cu depurare pe cartea:

1. Sunt foarte ieftine, pentru-că suma plătită la cartea se detrage imediat din datorie și debitorul totdeauna plătește după starea faptică a datoriei interesele.
2. Cvotele aduceau un venit de regulă de 8% și dividendă în urma circulațiunii uriașe se mai poate urca an de an; asemenea anual se escotentează.
3. Cvotele pe lângă abziocere prealabilă se resompără în suma lor totală.
4. Un astfel de împrumut se achită cel mult în 2½ ani, după care ori-ce obligament de plată înceată.

C) Favorurile estra ordinare a împrumuturilor noastre ipotecare:

Depurare de 15 ani	4-75% ₀	După mărirea sumei împrumutate.	Depurare de 40 ani	3-15% ₀	După mărirea sumei împrumutate.
„ 22 „	4-0% ₀		„ „ 46 „	2-96% ₀	
„ 30 „	3-75% ₀		„ „ 50 „	2-85% ₀	
„ 32 „	3-50% ₀		„ „ 60 „	2-65% ₀	
„ 33 „	3-30% ₀		„ „ 65 „	2-33% ₀	
„ 35 „	3-25% ₀		„ „ 70 „	2-30% ₀	

În plăți se cuprinde nu numai interesele și spesele de administrare ci și depuratiunea din capital.

Biuro aradan de informațiuni.

Posesori KLONDA și SZATMÁRY

ARAD, Strada Salacz nr. 3.

Vindecarea deplină a boalelor secrete.

Să nu pregete nime într-o chestiune atât de gîngășă a se prezenta odată în persoană pentru că cu ajutorul instrumentelor speciale adese din străinătate poți adă puncul local, cauza, răspîndirea și starea boalei, ori că de adănc ar fi boala înrădăcinată în organism. Pe baza acestui examenîr poți cu siguranță să și călăsi pe care ajungi să vindecarea răului, ceea ce fiecare o poate face acasă fără de a-și împiedeca ocupațiunile. Dacă cineva nu poate veni în persoană, atunci să-și desorie boala cu deamăruntul și după ce va fi esaminată va primi deslușirile de lipsă și leacurile trebuincioase pe lângă vinerea în cel mai mare secret. În scrisoare pune marcă de răspuns. După încheierea curei, scrisorile se ară sau la cere espresă se retrimit.

Un astfel de leonitor și curător e institutul special al drului Pálóc, medic de spital (Budapesta VII Kerepesti-ut 10) unde cu bunăvoință și constințioșitate capătă ori-cine (bărbatsan femeie) deslușiri asupra vieții sexuale unde i se curăță sîngerele bolnav, nervii i se întăresc, trupul întreg se eliberează de boală și suferință de chinuri. Fără conturbarea ocupațiunilor zilnice dr. Pálóc vindecă de ani de zile cu siguranță, repede și din fundament cu metoda sîu propriu de vindecare și casurile cele mai neglijate, boalele de besică, de țevă, de testicule, de șira spinării, de nervi, urmările onaniei și ale sifilisului, poala albă, boale de sîngere, de piele și toate boalele ce se sîin de organele secesuale femeceșă. Pentru femei e sală de așteptare și intrare separată. Consultațiunile le dă însuși dr. Pálóc dela 10 ore în. a până la ameză.

Adresa: Dr. Pálóc medic de spital, specialist. Budapesta VII, Kerepesti-ut 10. 227

Am onoare a aduce la binevoitoare cunoștință, că am deschis în Arad-Belváros strada Választó Nr. 30 (casa proprie) atelier

de măsurit pentru zidiri și mobile,

unde pregătesc lucrările aparținătoare acestei branșe pe lângă cele mai ieftine prețuri în modul cel mai culant.

Pimesc lucrări aparținătoare branșei mele, anume lucrări de măsurit la zidiri lucrări ori reparări de mobile după moda cea mai nouă

În modul cel mai bun executate și pe lângă prețurile cele mai ieftine.

Experiențele de mai mulți ani, făcute în fabrica lui *ifj. Ceiler István*, precum și folosirea de lemn uscat și cel mai bun nu adus în poziția aceea plăcută, că în privința asta să satisfac ori-cărei comande.

Recomandându-mă spriginului binevoitor al p. o. public, rămân cu stimă:

Pápay Lajos,
măstru-măsar.

Colorare de porțelan și maiolica de artă!

Boros Béni-tér 16 sz. 1, em. 14.

Respectuos aduc la cunoștința părțitorilor și spriginitorilor industrie de artă maghiară, că în atelierul meu de colorare îndeplinesc colorări celui ma distins gust corespunzătoare.

P. O. Public poate comanda la mine vase de prînz, de dejun, de tea etc. după ori-ce model. Pictez porțelan în mode cel mai bun executat, cu numele, monograme, pentru prețurile cele mai ieftine. Comandele se pot alege după modelele gata și din cataloage ilustrate. pe care îl pun ori căru, extra îl cere pe o carte postală, la dispoziție.

Nisuința mea principală este să bine merit de încrederea și îndestulirea on. public.

Primesc pictări de oleu și squarel etc.

Dau ore la domiciliu damelor iubitoare de pictură de porțelan, maiolica, ear vasele pictate de ele le ard.

Vase de porțelan, maiolica, și sticlă sparte, numai eu sunt în stare aici în Arad să le lipsesc în cup-torul meu, pentru a putea fi folosite și mai departe.

Cu deosebită stimă:

HARTMANN PÁL.

284

Telefon 423.

Kosár Béla

Timisoara, Józsefváros, str. Bonnaz Nr. 15

Plane, pianine, harmonii, cimbele, fabricate proprii și construcții recunoscute.

Fabricate dela fabrici din patrie și din străinătate.

INSTRUMENTE FOLOSITE.

Diferite automate mono- și multisone.

Institut de împrumut.

Reparațiuni.

189 8-26

Intonare.

Catalogul cu prețuri gratuit.

Noutate la curățenia locuințelor!

Respectuos aduc la cunoștința on. public, că după lungi experiențe dispun de un așa mijloc, în cât pot primi pe lângă garanță și încredere stărpirea insectelor din

locuințe cu desăvirșire.

Vopsesc odăi, săli, etc.

de gală și mai simple, dela cerințele cele mai simple până la cele mai pretensive pe lângă prețuri foarte convnabile. Rugând on. public pentru binevoitoare comisioane, rămân cu deosebit respect

258

GUTTMANN SÁNDOR

vopsitor de odai.

Weitzer János-utca 19. szám. partere.

Bani!

Intreprinderea pentru exoperarea de credit fonciar exoperează în timpul cel mai scurt

Împrumuturi

pe lângă condițiunile cele mai culante pe seama

Funcționarilor

de stat, comitatensî, orășenesti și de tren, profesorilor, oficerilor, și ori-cărui pensionat fost în funcțiune se acorda împrumutul cel mai mare posibil pe lângă amortisațiune de 10, 12, 15 și 20 ani cu 7% fără cambiu, ci numai pe obligațiune.

241

Conspect

despre împrumuturile ce li se pot da:

funcționarilor cu salar de 1800 coroane pot căpăta circa 1500 coroane.	
" " " " 2000 " " " " 3000 "	
" " " " 2200 " " " " 4000 "	
" " " " 2400 " " " " 6000 "	
" " " " 2600 " " " " 6500 "	
" " " " 2800 " " " " 6800 "	
" " " " 3000 " " " " 7000 "	
" " " " 4000 " " " " 10000 "	
" " " " 5000 " " " " 12000 "	
" " " " 6000 " " " " 14000 "	

În epistolele de recercare este a se scrie apriat: condițiunea (starea), salarul și anul împliniți în serviciu. Astfel de împrumuturi se liquidează în 14—20 zile. — De asemenea se liquidează pe seama clienților demni de credit împrumuturi dela 500 cor. până la cel mai mare

Împrumut de cambiu

pe lângă amortizație dela 1—5 ani, ori pe lângă replătire lunară ori trimestrală.

Liquidăm împrumuturi ipotecare până la 60—70% a valorii cu 3½ și 4% pe moși și case mai mari de chirie din provincie. La epistolele de recercare e a se aduce conspect despre venitul dela chirit și extrasul de pe cartea funduală (la case); coala catastrală și extrasul cărții funduare (la moși).

În ori-ce afacere de împrumut dau deslășirile necesare gratuit. La recercări epistolare este a se aduce și timbru pentru răspuns.

Adresa:

CZIGLER SÁNDOR

Intreprindere de exoperare de împrumuturi fonciare.

BUDAPESTA, VIII, Rákóczi-utca 2. szám.

Membrul „Federațiunii regnicolare a exoperatorilor de bani și imobile.

FIRMA IMPROTOCOLATA.

ARAD, Tipografia George Nichin.

FISCHER KÁROLY

fabricator de pânze pe drot, de impletituri de drot, de site și de funduri de drot de oțel pentru paturi.

ARAD, József főherceg-ut 8. szám.

Recomandă diferitele sale fabricate de pânză de drot (de cupru (aramă), fer și de pânză de drot suflat cu ține, care se află în deposit) mai ales pentru mori, fabrici și pentru scopuri economice, recomand de asemenea sitele pentru ciururile ventilatoare Bacher.

Pregătesc impletituri de drot pentru îngrădit grădinii, parcuri, curți pentru găini și paturi de salbăciuni, construiesc ciururi (potreacuri) de ales petricele, năsip și carbuni de piatră pentru scopuri de zidire, de mine, de grădină it, grilaje pentru ferestre la pivnițe și magazine, receptori de schintel pentru coșuri la locomotive și de fabrică.

280

Funduri de drot de oțel pentru paturi, cari pentru putina de a se ținea curate sunt foarte recomandabile. Diferite site de păr, fer, cupru (aramă) și mătasă, coșuri pentru tabac și site pentru cernut, precum și tot felul de obiecte neînșirate aci se pregătesc și construiesc în calitate cea mai bună pentru prețuri moderate.

Telefon Nr. 474.

284

Dacă ai lipsa de ghete

nu mai cumpăra marfă vieneză și străină, fiindcă pentru bani scumpi capeți marfă rea, ci

comandă la industriași maghiari.

Mai bună dovadă este în privința asta pravalia

Reuniunea pantofarilor Aradani

(ARAD, Andrassy-tér 22.)

unde se poate observa clar deosebirea între zdrăva vieneză și lucrul solid onest.

Singurul deposit al cătușelei de talpe de asbest priv.

Fabrica de industrie de măsurit și de marfuri de lemne

Czeiler István jun.

Telefon p. oraș și comitat 150. ARAD, Pöltenberg Ernő-u. 7. 8. 9. SZ. Adr. tel.: „Fabrica Czeiler“ (Czellergyár).

I. Lucrări de măsură la zidiri.

Construirea de uși, ferestri, padimente și parcheturi, specialitate, rolete automobile, construcție proprie, portale și arangiarea de bolte moderne, mai departe cilindre (roluri) de mână, roluri mari de familie.

II. Lucrari de lemn cu mașina.

și anume lucruri de ferestru, (grinzi, padimente și scânduri) tăieri, lucruri de ghiluit, de îngăurit pentru preț estin după bucată ori pe oară.

III. Lucrari de ferestru cu vapor.

Scânduri, padimente și grinzi, latezi din stejar, frasin dela grosime de 5 mm.

Primesc comande după măsură.

Cadre pentru uscarea de piatră pentru coperișe la deposit.

Este pretutindeni cunoscut că în marele magazin de ocaziune al lui

REINER S. SÁNDOR

ARAD, Piața Libertății Nr. 15 (Sabadság-ter) de lângă cafeneaua Fiume

au sosit 15,000 m. mătasă de deosebită calitate care de care mai frumoasă

și anume:

Mătasă Ponge, metrul 69 cruceri.

Mătase Taft colcrată pentru bluze, metrul 87 cruceri.

Mătase Douchesse, metrul 85 cruceri.

Mătase moire, louzine, ajour în deosebite chipuri executate.

5000 părechii mănuși de Praga p. Dame

Cumpărarea nu este obligată, privirea e gratuită, așa că ori-cine se poate convinge cu aceasta

ocaziune despre frumseța miraculoasă și ieftinătatea mărfurilor.

